

8.

Om vor Tids Gravmæler.

Af Billed- og Stenhugger Karl Hansen Glem.

Der har fra mange Sider været slaæet til Lyd for at frembringe smukkere Gravstene til Anvendelse paa vore Kirkegaarde, men dette er en saadan Opgave, der ikke er saa ligetil. Det klares ikke med en Henviisning til de gode gamle Mindesmærker fra Aar tilbage, hvoraf en Del endnu findes velbevarede paa vore ældste Kirkegaarde; thi man kan ikke sidestille den Tid med Nutiden; gamle Gravstene er ofte tegnet af Datidens Kunstnere, medens vore nuværende Gravstene er blevet en udpræget Handelsvare og frembringes af Haandværkere og Handelsmænd, og dette har saa godt som ødelagt al Stil i Gravstenene.

Der bør i vor Tid vises mere Omhu og Forstaaelse ved Producingen af Gravsten; det maa ikke være Producenterne nok, at Publikum gerne vil købe de smag-

8. Forskellige Typer paa oprette og liggende Gravsten.

løse Gravstene, der produceres, thi Kunderne har intet Ansvar for Stenens Udseende; de køber som Regel ud fra det, der findes i den Forretning, hvor de handler, dette Ansvar hviler udelukkende paa Producenterne, og derfor er det disses Pligt at skaffe sig bedre Tegninger og Modeller at arbejde efter.

En Gravsten maa ikke være en intetsigende og ligegyldig Sten, hvori der blot er indhugget et Navn, ej heller et mislykket Forsøg paa at kopiere en eller anden gammel Stilart; Gravstenene i vor Tid bør være et Udtryk for vor Tids Arkitektur og Billedhuggerkunst. Hvorfor skal man finde disse tilfældigt formede Gravstene, naar de lige saa godt kunde have været tildannet i et smukt Forhold i Højde og Bredde. Hvorfor ikke bruge Passer og Lineal, saa man faar nogle virkelig runde og lige Linier i Stedet for disse valne, bløde Former? F. Eks. finder Fagmanden mange Sten paa Kirkegaardene, hvis abnorme Facon tydeligt fortæller, at i det Tilfælde har Raa-stenens tilfældige Form dikteret den færdige Stens Udseende; dette er at gaa baglæns.

Selv det rent haandværksmæssige er det ofte meget sløjt med, og det er en Misforstaaelse, naar en Masse Sten staar som en ligefrem Prøve paa forskellige Behugningsgrader, de fleste Gravsten er fint behandlet paa Forsiden, lidt ringere paa Siden og ofte slet ikke paa Bagsiden; en ensartet Behandling over det hele giver Stenen et meget smukkere Præg, lad det saa være grov eller fin, men dertil kommer, at det bør altid være et smukt udført Stykke Haandværk; der findes meget daarligt overalt; men dette har tillige sin Aarsag i, at der fuskes meget i Stenhuggerfaget.

Skal man smykke en Sten med Dekoration, bør dette være værdifuldt og ikke tilfældige Sløjfer og Kruseduller, som man tit ser kan tage en saadan Overhaand, at det bestemmer hele Stenens Form. Her har vi et udmærket Forbillede i Fortidens Gravstene, hvor der i rigelig Mængde er anvendt alle Slags Symboler, hvilke kan være meget smukke.

Noget som ligeledes bør ændres meget er Skriften paa Stenen; det er grusomt at se, hvor der mange Steder fuskes med Skrift; en god Skrift kan bøde meget paa et daarligt Monument, men til Gengæld kan en daarlig Skrift ødelægge en god Sten. En Arkitekt skrev engang omtrent saaledes: „Menneskeheden behøver kun 27 Bogstaver og 10 Tal til at udtrykke sig paa alle Sprog, hvor burde vi ikke kæle meget mere for dem“. Og det er sandt. Man bør tage mange Hensyn, naar man skal lave en Inskription i en Gravsten; for det første skal man vælge Skrift, som passer til Stenen saavel i Materiale som Størrelse; ofte ser man en tynd Skriveskrift hugget i en grovhugget Flade eller Marksten; det er misforstaaet; til en grov, tung Sten hører en solid Skrift. Dernæst skal Skriften anbringes med Forstaaelse i Forhold til Stenen og ikke spredes tilfældigt ud over Fladen. Bogstaverne bør ogsaa være hugget smukt og dybt i Stenen (eller stærkt fremhævet) og ikke, som man tit ser, kun krattet lidt i Overfladen.

Man bør søge at skabe smukke Gravstene saa meget mere nu, hvor Gravstenenes Tal paa Kirkegaardene bliver større og større, da nu enhver sætter Gravsten over de afdøde, og tillige da der nu vises meget større Omhu for Anlægning og Beplantning af vore Kirkegaarde. Maalet bør være: at vore Kirkegaarde faar et roligt stilfuldt Præg, saa de kan stemmes med den Alvor, hvormed man færdes der.